

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Neformalni izobraževalni program

ZAČETNA OPISMENJEVALNICA V SLOVENŠČINI ZA PRISELJENCE

Zveza ljudskih univerz Slovenije

Ljubljana, oktober 2017

Kazalo

1	IME PROGRAMA	3
2	UTEMELJENOST PROGRAMA	3
3	CILJNA SKUPINA	5
4	CILJI PROGRAMA	5
5	TRAJANJE PROGRAMA	6
6	POGOJI ZA DOKONČANJE PROGRAMA	6
7	VSEBINE PROGRAMA	7
	7.1 Teme programa.....	7
	7.2 Slovnica, pravopis in pravorečje	7
	7.3 Standardi znanja.....	8
8	KOMPETENCE	9
	8.1 Sporazumevanje v tujem jeziku	10
	8.2 Socialne in medkulturne kompetence.....	10
	8.3 Digitalna kompetenca.....	11
	8.4 Učenje učenja	11
9	DIDAKTIČNO-METODIČNA PRIPOROČILA	12
10	ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA	12
	10.1 Skupinska oblika v latinici pismenih udeležencev izobraževanja.....	13
	10.2 Skupinska oblika v latinici nezadostno pismenih udeležencev izobraževanja.....	13
	10.3 Individualna oblika.....	14
11	UČNA GRADIVA	14
12	POSEBNA ZNANJA IZVAJALCEV PROGRAMA	14
13	EVALVACIJA PROGRAMA	15
14	LITERATURA IN VIRI	16

1 IME PROGRAMA

Ime neformalnega programa je Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence (v nadaljevanju tudi ZOSP).

2 UTEMELJENOST PROGRAMA

Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence je neformalni izobraževalni program, namenjen odraslim osebam, ki niso govorniki katerega od slovanskih jezikov in želijo razviti osnovne sporazumevalne zmožnosti v slovenščini, ki povečujejo njihove možnosti za lažje in uspešnejše vključevanje v slovensko družbo.

V današnjem času je pismenost pojmovana in opredeljena kot spretnost, ki zajema različne spretnosti, in sicer bralne, pisne, računske in računalniške. Vse te spretnosti (pojmovane tudi temeljne spretnosti) omogočajo posamezniku uspešnejše in aktivnejše delovanje v družbi. V najširšem pomenu besede je torej pismenost sredstvo, ki posamezniku v današnji informacijski dobi omogoča doseganje osebnih, socialnih, kulturnih in političnih ciljev. Izraza opismenjevalnica v imenu programa torej ne smemo razumeti preozko, tj. kot opismenjevanje alfabetsko nepismenih (v latinici), čeprav je ZOSP namenjen tudi njim.

Programskih izhodišč je več: spremenjena struktura udeležencev jezikovnega izobraževanja odraslih, samostojno učenje in uporaba sodobne tehnologije in e-gradiva ter soodločanje udeleženca o poteku in vsebinah dela izobraževanja.

Potreba po programu se je pojavila zlasti zaradi spremenjene strukture udeležencev jezikovnega izobraževanja odraslih. Ker sta jezik in družba neločljivo povezana, se množičnejše svetovne migracije v zadnjih letih odražajo tudi v strukturi udeležencev jezikovnih tečajev. Zaradi spremenjenih razmer se v programe izobraževanja odraslih in na tečaje slovenščine kot drugega/tujega jezika vključuje vse več odraslih, ki se po nacionalni in jezikovni strukturi razlikujejo od priseljencev, ki so v slovenskem jezikovnem prostoru tradicionalno prisotni (izvzeti so albansko govoreči).

Vse več udeležencev izobraževanja ima tudi slabše razvito sporazumevalno zmožnost v tujem jeziku oziroma je enojezičnih ali pa so celo nezadostno pisni v latinici, zaradi česar jih lahko opredelimo kot ranljivo skupino. Vključeni so v obstoječe javnoveljavne izobraževalne programe (npr. v

program Začetna integracija priseljencev) in tečaje slovenščine, ki pa jim zaradi omenjenih specifik težje sledijo ali jim ne zmorejo slediti. Posledično ne dosegajo pričakovanih standardov znanja, so v procesu izobraževanja manj motivirani za učenje ali pa se celo odločijo za prekinitev izobraževanja.

Eno od programskih izhodišč je tudi poudarek na uporabi sodobne tehnologije in e-gradiva pri učenju ter spodbujanje samostojnega učenja.

Sodobna informacijsko-komunikacijska tehnologija je postala neločljivi del našega življenja. Brez dosežkov te tehnologije si sodobnega načina življenja skorajda ne moremo več predstavljati, saj so vpeti v vse segmente družbe. Informacijsko-komunikacijska tehnologija med drugim spreminja naše delo in tudi učenje, zato je smiselna njena uporaba tudi na področju učenja tujih/drugih jezikov. Po izkušnjah sodeč, je ciljna skupina vsaj minimalno digitalno opismenjena in pozna osnove uporabe spleta, zato program ZOSP spodbuja uporabo e-gradiva, zlasti v procesu samostojnega učenja, ki dopolnjuje tečajno izvedbo programa.

Gradivo, narejeno za potrebe programa, je prosto dostopno na spletu. Med drugim vključuje razlage sistema jezika, slovničnih pravil in pravil rabe v nekaterih tujih jezikih: v angleškem jeziku, ker je v evropskem prostoru in širše lingua franca oziroma sporazumevalni jezik med raznojezičnimi osebami, ter v albanščini, arabščini in perzijsščini, ker se v zadnjih letih na jezikovnih tečajih in drugih izobraževalnih programih za odrasle večja število njihovih govorcev, le-ti pa pogosto nimajo razvite sporazumevalne zmožnosti v tujem jeziku oziroma z učiteljem nimajo skupnega jezika.

Skladno s sodobnimi smernicami izobraževanja odraslih program ZOSP učečega se postavlja v aktivno vlogo.

Z aktivnim samostojnim učenjem, za katerega je predvideno javno dostopno gradivo v elektronski obliki, posameznik razvija tudi samostojnost in hkrati prevzema odgovornost za svoj napredek. Ne nazadnje pa je udeleženec izobraževanja postavljen v aktivno vlogo tudi pri soodločanju o vsebinah in poteku izobraževanja. Učenje tujega jezika je dolgotrajen proces, zato stopnja motiviranosti niha. Motiviranost za učenje pa je večja, če so izbrane tiste vsebine, ki jih posameznik želi usvojiti. Prav to omogoča program Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence, saj predvideva, da posameznik soodloča o poteku in vsebinah dela tečaja.

3 CILJNA SKUPINA

Zaradi spremenjenih svetovnih razmer v zadnjih letih se je spremenila tudi struktura priseljencev v Sloveniji, kar je smiselno upoštevati pri nastajanju novih izobraževalnih programov.

Povečuje se število priseljencev, ki so govorniki neslovanskih jezikov, in ti se v procesu izobraževanja soočajo s popolnoma drugačnimi težavami in izzivi kot govorniki slovanskih jezikov, ki so v slovenski družbi tradicionalno prisotni.

Program Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence je namenjen odraslim in mlajšim odraslim, katerih prvi (materni) jezik je neslovanski in ki začasno ali daljše obdobje bivajo v Republiki Sloveniji in imajo status tujca ali prosilca za mednarodno zaščito.

Program je primeren za:

- tiste, ki se prvič učijo slovenščino,
- tiste, ki so se že udeležili kakšnega krajšega tečaja slovenščine, vendar si želijo doseženo znanje slovenskega jezika utrditi, ponoviti ali razširiti,
- tiste, ki se nameravajo vključiti v katerega obstoječih javnoveljavnih programov, a zaradi različnih omejitev (npr. so slabše pisмени v latinici ali nimajo skupnega jezika z učiteljem) niso sposobni dosegati v programih predvidenih standardov znanja.

4 CILJI PROGRAMA

Splošni cilj programa ZOSP je vključevanje ranljivih skupin v neformalno izobraževanje, s čimer si posamezniki povečujejo možnosti samostojnega udejstvovanja v slovenski družbi. Hkrati pa program pri priseljencih, katerih prvi/materni jezik ni slovanski, spodbuja zavest o slovenščini kot državnem jeziku in jeziku njihovega novega okolja.

Glavni učni cilj programa ZOSP je razvoj jezikovne kompetence. Udeleženci izobraževalnega programa ZOSP pridobijo temeljne jezikovne zmožnosti in zadostno sociolingvistično védenje za osnovno sporazumevanje v slovenskem jeziku, ki so jim v pomoč pri vključevanju v lokalno okolje in slovensko družbo na splošno. V okviru programa udeleženci razvijajo slovnično oziroma lingvistično, diskurzivno, sociolingvistično in strateško zmožnost: spoznavajo sistem slovenskega jezika in za njih relevantno besedišče, razvijajo sposobnost govorjenja in pisanja kratkih besedil, pridobijo védenje o ustreznosti jezikovne rabe v različnih okoliščinah in jezikovna orodja, s katerimi se lahko ustrezno

odzivajo v nekaterih govornih položajih, hkrati pa razvijajo (jezikovne in nejezikovne) strategije reševanja nesporazumov zaradi nezadostnega znanja slovenskega jezika.

Poleg razvoja zmožnosti sporazumevanja v tujem jeziku je cilj programa tudi razvoj nekaterih drugih ključnih kompetenc. Te so: socialna in medkulturna kompetenca, digitalna kompetenca ter učenje učenja (več o kompetencah pod točko 8).

5 TRAJANJE PROGRAMA

Program traja 60 andragoških ur.

6 POGOJI ZA DOKONČANJE PROGRAMA

Pogoji za uspešno dokončanje programa Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence so:

- vsaj 60-odstotna uspešnost na vmesnem testu, ki se izvede po končanem uvodu v izobraževanje in s katerim udeleženec izobraževanja dokaže, da ima dovolj razvite sporazumevalne zmožnosti, ki mu omogočajo uspešnost pri nadaljnjem usvajanju vsebin,
- aktivno sodelovanje na tečaju in aktivno samoučenje,
- vsaj 80-odstotna udeležba pri organiziranem izobraževanju,
- vsaj 60-odstotna uspešnost na končnem testu, ki se izvede ob koncu tečaja.

7 VSEBINE PROGRAMA

7.1 Teme programa

Program Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence obsega tri širša tematska področja:

- Jaz in drugi
- Dom in zunaj doma
- Preživljanje časa

Zgoraj navedena tematska področja se povezujejo z vsebinami:

- Osebna identiteta
- Osebna razmerja
- Kultura in družba
- Zabava in prosti čas
- Vreme
- Promet
- Zdravje
- Nakupovanje
- Storitve
- Čas

Vsebine, izbrane po aktualnosti, zanimivosti in potrebah udeležencev, se med seboj prepletajo, dopolnjujejo in nadgrajujejo. Znotraj teh širših tematik učitelj izbere tiste vsebine, ki ustrezajo predznanju, interesom in potrebam udeležencev izobraževanja odraslih.

7.2 Slovnica, pravopis in pravorečje

- črke v slovenski abecedi in njihova glasovna vrednost
- nekatera pravila rabe velike začetnice in ločil
- kategorija spola in števila
- ujemanje pridevnika s samostalnikom
- skloni in njihova raba
- pogostejši predlogi in njihova raba
- osebni zaimek
- izražanje svojine
- nekateri vezniki
- nedoločniška oblika glagola, spreganje v sedanjiku in tvorba povedi v pretekliku in prihodnjiku

- pogojni naklon
- nekatere velelniške oblike glagola
- nekateri naklonski izrazi
- glavni in vrstilni števnik
- stopnjevanje nekaterih pridevnikov
- nekateri prislovi
- nekateri medmeti
- tvorjenje trdilnih, nikalnih in vprašalnih povedi

7.3 Standardi znanja

Udeleženeec tekom programa razvije različne sporazumevalne zmožnosti, navedene spodaj (standardi so vezani na obravnavane teme in vsebine):

a) zmožnost pogovarjanja

- zna vzpostaviti in ohraniti stike v pogovoru
- usvoji (spozna in uporablja) temeljna načela dialoškega sporazumevanja, sodeluje v krajših, vsakdanjih, predvidljivih pogovorih
- se zna smiselno odzvati na govorjenje drugega
- je v vlogi odzivnega sogovorca, ki tvori ustrezne, smiselne in razumljive replike

b) zmožnost poslušanja krajših besedil

- zna odgovoriti na enostavna vprašanja o vsebini poslušanega
- iz vsebine poslušanega zna izluščiti bistvene podatke oz. informacije

c) zmožnost branja

- tekoče bere svoji spoznavni in sporazumevalni zmožnosti ustrezna besedila
- svoje razumevanje prebranega besedila dokaže tako, da prepozna sporočevalčev namen ter zna odgovoriti na enostavna vprašanja o bistvenih podatkih

d) zmožnost pisanja neumetnostnih besedil

- tvori krajša, preprosta, ustrezna, razumljiva, pravilna in zaokrožena neumetnostna besedila

e) zmožnost govornega nastopanja

- samostojno govorno nastopa z vnaprej napovedano temo ter tvori krajša, preprosta, smiselna in razumljiva besedila
- govori dovolj razločno in pravilno

f) zmožnost nebesednega sporazumevanja

- prepozna pomen nebesednih sporočil
- pri pogovarjanju in govornem nastopu ustrezno uporablja nebesedne in besedne spremljevalce govora

g) poimenovalno zmožnost

- pravilno poimenuje bitja, predmete in pojme, vezane na obravnavane vsebine

h) skladijsko zmožnost

- v povedih uporablja samostalnike in pridevnike v pravilni skloni, spolski in številski obliki ter glagole v pravilni osebni, časovni in naklonski obliki
- sprašuje po predmetih oz. bitjih v svoji okolici ali na sliki

i) pravopisno zmožnost

- pravilno zapisuje besede
- ustrezno uporablja veliko začetnico (na začetku povedi, pri lastnih in zemljepisnih imenih)
- pravilno uporablja končna ločila (pika, vprašaj, klicaj) in vejico pri naštevanju

j) sociolingvistično zmožnost

- pridobi zadostno sociokulturno jezikovno védenje,
- pridobi védenje o temeljnih družbenih navadah in običajih

k) metajezikovno zmožnost

- pozna, razume in uporablja nekatere jezikoslovne izraze

8 KOMPETENCE

Evropski parlament in Svet EU ključne kompetence opredeljuje kot kombinacijo znanja, spretnosti in odnosov, upoštevajoč okoliščine.

S programom ZOSP udeleženci pridobijo oziroma razvijajo kompetence, navedene spodaj:

- sporazumevanje v tujem jeziku,
- socialne in medkulturne kompetence,
- digitalna kompetenca,
- učenje učenja.

8.1 Sporazumevanje v tujem jeziku

Sporazumevanje v tujem jeziku je sposobnost razumevanja, izražanja in razlage misli, mnenj, čustev in pojmov v pisni in ustni obliki, upoštevajoč okoliščine.

Udeleženec izobraževanja po programu ZOSP pridobiva in razvija jezikovno (slovnično, sociolingvistično, strateško in besedilno) zmožnost v slovenskem jeziku. Program ga vodi k razvijanju zmožnosti razumevanja krajših govornih in zapisanih besedil ter krajšega in preprostejšega pisnega in govornega sporočanja svojih misli, čustev, potreb itd. v slovenščini.

8.2 Socialne in medkulturne kompetence

Socialne in medkulturne kompetence zajemajo vse oblike vedenja, ki usposablja posameznika za učinkovito in konstruktivno sodelovanje v vse bolj heterogenih družbah.

Udeleženec izobraževanja odraslih po programu ZOSP pridobi in razvije socialne in medkulturne kompetence, in sicer:

- spretnosti pristopanja k drugim in vključevanja v skupino (očesni stik, upoštevanje interesov drugih, poslušanje),
- spretnosti sodelovanja in izmenjevanja informacij, mnenj,
- empatijo,
- sporočanje idej, predlogov, potreb in nestrinjanja na socialno sprejemljiv način,
- reševanje konfliktov in sporov na socialno sprejemljiv način.

Poleg tega udeleženec izobraževanja:

- spozna jezikovno in kulturno raznolikost okolja, v katerem živi,
- razvija poziven odnos do slovenščine in drugih jezikov ter toleranco do njihovih govorcev in kultur.

8.3 Digitalna kompetenca

Sodobna informacijska družba zahteva sposobnost uporabe digitalne tehnologije, zato je ključna kompetenca vseživljenjskega učenja tudi digitalna kompetenca.

V programu ZOSP se udeleženec izobraževanja odraslih seznanja z možnostmi uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije pri učenju jezika. Z uporabo te tehnologije (zlasti v procesu samostojnega učenja) posameznik razvije, nadgradi ali uporabi že pridobljene veščine digitalne pismenosti in razvije strategije za delo s sodobnimi tehnologijam.

8.4 Učenje učenja

Ena ključnih kompetenc je tudi učenje učenja. Gre za zavest o lastnem učnem procesu in potrebah, prepoznavanje priložnosti ter sposobnost premagovanja ovir za uspešno učenje. Kompetenca učenje učenja vključuje sposobnost učinkovitega upravljanja vzorcev učenja, razumevanje tehnik in strategij, ki jih uporabljamo pri učenju, vztrajanje pri učenju ter tudi kritično razmišljanje o namenu in ciljnih učenja.

Udeleženec izobraževanja odraslih se preko programa ZOSP samostojno in učinkovito spopada z novimi izzivi v učnem procesu, nadgrajuje svoje učne izkušnje ter razvija strategije za vseživljenjsko učenje.

Udeleženec programa ZOSP razvije:

- učne strategije pri učenju tujega jezika,
- sposobnosti za prepoznavanje lastnih potreb po znanju,
- sposobnosti za samostojno načrtovanje dela,
- zmožnost za samostojno učenje,
- večjo kontrolo nad lastnim procesom učenja,
- vztrajnost,
- zmožnost samovrednotenja znanja,
- strategije za vseživljenjsko učenje.

9 DIDAKTIČNO-METODIČNA PRIPOROČILA

S kombiniranjem različnih oblik in metod dela popestrimo proces učenja, zato naj bodo le-te raznovrstne in hkrati prilagojene udeležencem programa. Pri pouku je zaželena in priporočena tudi uporaba sodobne tehnologije in vizualne predstavitve. Udeleženci naj bodo aktivno vključeni v učni proces in izvajalci programa naj spodbujajo njihovo sodelovanje.

Pomembno je, da pri udeležencih spodbujamo samostojno učenje. Ključne so tudi sprotne povratne informacije, obenem pa je smiselno udeležence navajati na ocenjevanje lastnega napredka.

Izvajalci programa naj upoštevajo medkulturnost, spodbujajo naj spoštovanje kulturne raznovrstnosti ter hkrati zanimanje in radovednost glede jezikov.

10 ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Program predvideva kombinacijo organiziranega izobraževanja in samostojnega učenja.

Organizirano izobraževanje poteka v tečajni obliki, in sicer skupinsko oziroma individualno, in traja 60 andragoških ur.

Ker program Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence predvideva aktivno samostojno učenje, pri katerem udeleženec uporablja IK-tehnologijo, organizator izobraževanja udeležencem zagotovi dostop do te tehnologije (če izrazijo potrebo po tem) oziroma jih seznanijo, kje lahko brezplačno uporabljajo računalnike in dostopajo do spleta (knjižnice, središča za samostojno učenje itd.).

Če so udeleženci programa nepismeni (oziroma nezadostno pisni) v latinici, program predvideva drugačno organizacijo tečaja.

10.1 Skupinska oblika v latinici pismenih udeležencev izobraževanja

V latinici pismene kandidate je smiselno razdeliti v manjše skupine (skupine naj bi obsegale največ 12 udeležencev), pri čemer se pri oblikovanju skupine upoštevajo predznanje udeležencev, njihova interesna področja ter sporazumevalne potrebe in želje. Bolj ko je skupina heterogena po predznanju, manjša naj bo, saj bolj heterogene skupine zahtevajo večjo individualizacijo. Priporočeno je tudi, da organiziran izobraževalni proces poteka dvakrat (ali največ trikrat) na teden po tri šolske ure na srečanje, saj morajo imeti udeleženci dovolj časa za samostojno učenje.

Priporočeni časovni potek organiziranega izobraževanja:

40 andragoških ur (s programom določen potek)	<ul style="list-style-type: none">- Uvod v izobraževanje (10 andragoških ur)- Obravnava tematik, določenih s programom (30 andragoških ur)
20 andragoških ur (soodločanje o poteku)	<ul style="list-style-type: none">- Prilagojenost pouka potrebam in željam udeležencev izobraževanja odraslih (ponavljanje, utrjevanje, poglobljanje znanja, pridobivanje novega znanja ...)

10.2 Skupinska oblika v latinici nezadostno pismenih udeležencev izobraževanja

Tudi v latinici nezadostno pismene udeležence je smiselno razdeliti v manjše skupine (obsegajo naj največ 6 udeležencev). Tečaj naj bo časovno organiziran tako, da udeležencu izobraževanja omogoča dovolj časa za razvoj zmožnosti, ki so pogoj za uspešno nadaljevanje učenja oziroma samoučenja.

Priporočeni časovni potek organiziranega izobraževanja:

30 andragoških ur	<ul style="list-style-type: none">- Uvod v izobraževanje
30 andragoških ur	<ul style="list-style-type: none">- Obravnava tematik, določenih s programom

10.3 Individualna oblika

Izobraževanje preko individualne oblike je v celoti prilagojeno udeležencu izobraževanja odraslih (njegovim potrebam, zmožnostim in željam).

11 UČNA GRADIVA

V skladu z Načrtom za razvoj na področju splošnega izobraževanja odraslih v letu 2017 (z dne 25. 4. 2017) je bilo razvito učno gradivo, ki je namenjeno začetnikom. Gradivo je prosto dostopno in v elektronski obliki. Ker program ZOSP pokriva široko polje vsebin, se tečaj lahko izpelje na različnih stopnjah. Če se bosta izkazala interes in potreba po gradivu za nadaljnje učenje in bo zagotovljeno financiranje novega gradiva, bo to tudi izdelano.

Učitelji lahko pri pouku uporabljajo tudi druge učbenike ali si sami pripravijo gradivo, vendar mora to obsegati v programu predvidene vsebine. Pri izbiri oziroma pripravi dodatnega gradiva je treba upoštevati temeljne cilje smernice programa. Merila pri pripravi naj bodo ustreznost, kakovost in primerna zahtevnost, upoštevajoč strukturo udeležencev.

Učitelji naj spodbujajo samostojno učenje tudi preko IK-tehnologije in udeležencem predstavijo možnosti uporabe spleta pri usvajanju jezika.

12 POSEBNA ZNANJA IZVAJALCEV PROGRAMA

Program Začetna opismenjevalnica v slovenščini za priseljence izvaja profesor slovenščine ali diplomirani slovenist, ki ima ustrezna pedagoško-andragoška znanja. Priporočljivo je, da ima izvajalec specifična znanja in izkušnje s področja poučevanja slovenščine kot drugega/tujega jezika.

13 EVALVACIJA PROGRAMA

Evalvacija programa je predvidena po izpeljavi programa. Ovrednotijo se cilji, vsebina, gradivo in organizacija izobraževanja. Pri evalvaciji sodelujejo učitelji izvajalci programa, lahko pa tudi udeleženci izobraževanja. Evalvacija se izvede z anketnim vprašalnikom ali pa so mnenja podana v poročilu o tečaju.

Učitelji izvajalci programa naj v razmislek vključijo predvsem odgovore na naslednja vprašanja:

- Ali program zagotavlja uresničevanje opredeljenih ciljev?
- Ali vsebina programa ustreza potrebam udeležencev izobraževanja?
- Ali je gradivo ustrezno in v pomoč učitelju in udeležencu?
- Ali je trajanje programa ustrezno glede na predvideno vsebino?
- Katere so možnosti za izboljšave?

Predlagamo, da se program evalvira po prvi izpeljavi in nato na vsaki dve leti.

14 LITERATURA IN VIRI

Ferbežar, Ina ... [et al.]: Sporazumevalni prag za slovenščino (2004). 1. natis. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete : Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport, 2004.

Pirih Svetina, Nataša idr. (2004). Preživetvena raven v slovenščini. Ljubljana in Krakov: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik in TAIWPN Universitas Krakow.

Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (2011). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Dostopno na: <http://www.europass.si/files/userfiles/europass/SEJO%20komplet%20za%20splet.pdf> (21. 7. 2017).

Knaflič, M., Mirčeva, L., Možina, E. (2001): Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev šolskih otrok : Raziskovalno poročilo, ACS Ljubljana. Dostopno na: <http://porocila.acs.si/datoteke/CELOTA18.pdf> (15. 9. 2017).

Kušar, D. ... [et al.]: Opisniki temeljne zmožnosti. Učenje učenja. Ljubljana: ACS, 2016. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/publikacije/OTZ_Ucenje_ucenja.pdf (28. 8. 2017).

http://arhiv.acs.si/ucna_gradiva/UZU_MI-Kompetenca_ucenje_ucenja-Azman-april.pdf (5. 9. 2017)

http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/statistika/ (17. 7. 2017)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:32006H0962> (5. 9. 2017)

http://pefprints.pef.uni-lj.si/1195/1/bela_knjiga_2011.pdf (17. 7. 2017)